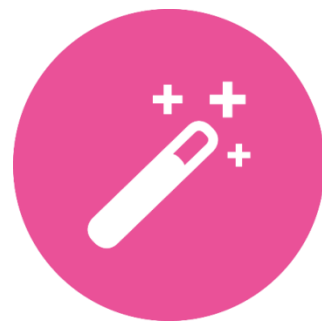


# Digitalt först med användaren i fokus

- mobiliseringsfas januari-augusti 2018



**Digitalt först**  
ANVÄNDAREN I FOKUS



National Library  
of Sweden

## **Digitalt först med användaren i fokus - mobiliseringsfas januari-augusti 2018**

Publikationen kan kopieras fritt och citeras. Vid citering uppge källan.



Omslagsgrafik: Digitalt först med användaren i fokus

Dnr: 6.6-2018-266

Ansvarig utgivare: Kungliga biblioteket

Förfrågningar:

- Kerstin Olsson, projektledare, [kerstin.olsson@kb.se](mailto:kerstin.olsson@kb.se), 070-007 31 29
- Eleonor Grenholm, samordnare av de regionala biblioteksverksamheterna, [eleonor.grenholm@regionuppsala.se](mailto:eleonor.grenholm@regionuppsala.se), 070-618 66 22

Kungliga biblioteket, Box 5039, 102 41 Stockholm

Webb: <http://www.kb.se/>

## Innehåll

Inledning .....	4
Ett hållbart digitaliserat Sverige och digital kompetens.....	4
Projektets organisation.....	4
Nationell nivå .....	4
Regional nivå.....	5
Kommunal nivå .....	5
Mobiliseringsfasen.....	5
Digital kompetens hos folkbibliotekspersonalen .....	5
Förslag på lärresurser.....	7
Analysera och bearbeta data och information .....	7
Kommunikation och samarbete .....	9
Skapa digitalt innehåll .....	10
Säkerhet.....	12
Problemlösning.....	13
Övriga lärresurser/perspektiv .....	14
Den handledande rollen .....	14
Ledarskapsspår .....	16
Tillgänglighet .....	17
Lärplattform.....	18
Tankesmedjan.....	18
De regionala biblioteksverksamheterna.....	19
Lägesrapport.....	20
Forskning och utvärdering .....	21
Inflytandestrukturer .....	22
Kontakt.....	23

## Inledning

Digitalt först med användaren i fokus - en nationell satsning på ett digitalt kunskapslyft för folkbibliotekspersonal.

Biblioteken har en viktig roll för att öka den digitala kompetensen hos allmänheten. Biblioteken ska, enligt bibliotekslagen (2013:801), verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Alla ska vara en del av och känna en grundtrygghet i den digitala samhällsutvecklingen. Delaktighet i demokratin förutsätter idag förmågan att bl.a. inhämta och värdera kunskap via digitala medier. Medie- och informationskunnighet har därför blivit en allt viktigare kompetens för alla samhällsmedborgare oavsett ålder.

Kungliga biblioteket (KB) har fått regeringens uppdrag att under 2018-2020 nationellt samordna och finansiera en satsning på de regionala biblioteksverksamheterna som kompetens- och utvecklingsnoder. Satsningen innebär i sin tur att de regionala biblioteksverksamheterna samordnar en utbildning av landets folkbibliotekarier för en digital kunskapshöjning.

### **Ett hållbart digitaliserat Sverige och digital kompetens**

Regeringens direktiv utgår från För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi. Strategin innehåller fem delmål som ska bidra till en positiv samhällsutveckling: Digital kompetens, Digital trygghet, Digital innovation, Digital ledning och Digital infrastruktur. Nyckelord i strategin är: hållbar utveckling; starkt ledarskap, jämställdhet, mångfald.

Under rubriken Digital kompetens, d.v.s. digital kompetens, lyfts bibliotekens viktiga roll för att öka den digitala kompetensen hos allmänheten. Digital kompetens som det är definierat i uppdraget, innebär bl.a. att individer är förtrodda med digitala verktyg och tjänster. Digital kompetens omfattar också medie- och informationskunnighet, d.v.s. kunskaper och förmågor som krävs för att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang.

Syftet med uppdraget är att främja en ökad digital kompetens hos allmänheten. Hela tiden med användarens behov i fokus.

### **Projektets organisation**

Hur är arbetet organiserat? Och hur genomförs ett sådant här projekt rent praktiskt, så att det kommer användaren till del? Vad är digital kompetens generellt? Och vad är digital kompetens i yrkesrollen på landets bibliotek?

Biblioteken har en bra infrastruktur för utveckling och bra förutsättningar för att genomföra ett nationellt projekt av den här omfattningen. Nedan följer en beskrivning av projektets uppbyggnad och vilka olika roller de delaktiga parterna har i projektet.

### **Nationell nivå**

KB ska organisera, finansiera, leda och följa upp arbetet, är arbetsgivare för projektledare och ansvarar för ordförandeskapet i styrgruppen. Styrgruppen beslutar om budget, riktning, gemensamma insatser och följer upp hur arbetet går. KB har dialog med de regionala biblioteksverksamheterna, med andra myndigheter och relevanta aktörer såsom Kulturrådet, Medierådet, Myndigheten för tillgängliga medier och andra aktörer, t.ex. biblioteksutbildningarna, forskare, Digidel, SKL, Internetstiftelsen, med flera.

## **Regional nivå**

De regionala biblioteksverksamheterna ansvarar för nationell samordning av utbildningsinsatser, förankringsarbete, har dialog med folkbiblioteken i respektive län för att analysera behov av digital kompetens lokalt och regionalt. De regionala biblioteksverksamheterna genomför även kompetens- och utvecklingsinsatser och deltar i forskning och uppföljning. På regional nivå finns en nationell samordnare som de regionala biblioteksverksamheterna regelbundet rapporterar till.

## **Kommunal nivå**

Folkbibliotekets roll i projektet är att skapa möjligheter för personalen att delta och utveckla digital kompetens och att förankra det i den egna kommunen så att det inte blir en isolerad aktivitet utan en del av kommunens digitaliseringsstrategi. Analysera kompetensbehov och planera utbildning i dialog med den regionala biblioteksverksamheten och genomföra aktiviteter för allmänheten (individuell handledning, kurser etc.) med nära anknytning till kompetensutvecklingsinsatser, är något som sker på denna nivå.

För att satsningen Digitalt först med användaren i fokus ska leda till ett reellt kompetenslyft krävs det i alla led engagerade och coachande chefer, att personalen får tid för utbildningsinsatser och möjlighet att praktisera och använda det man lär i direkt anslutning till utbildningen.

## **Mobiliseringsfasen**

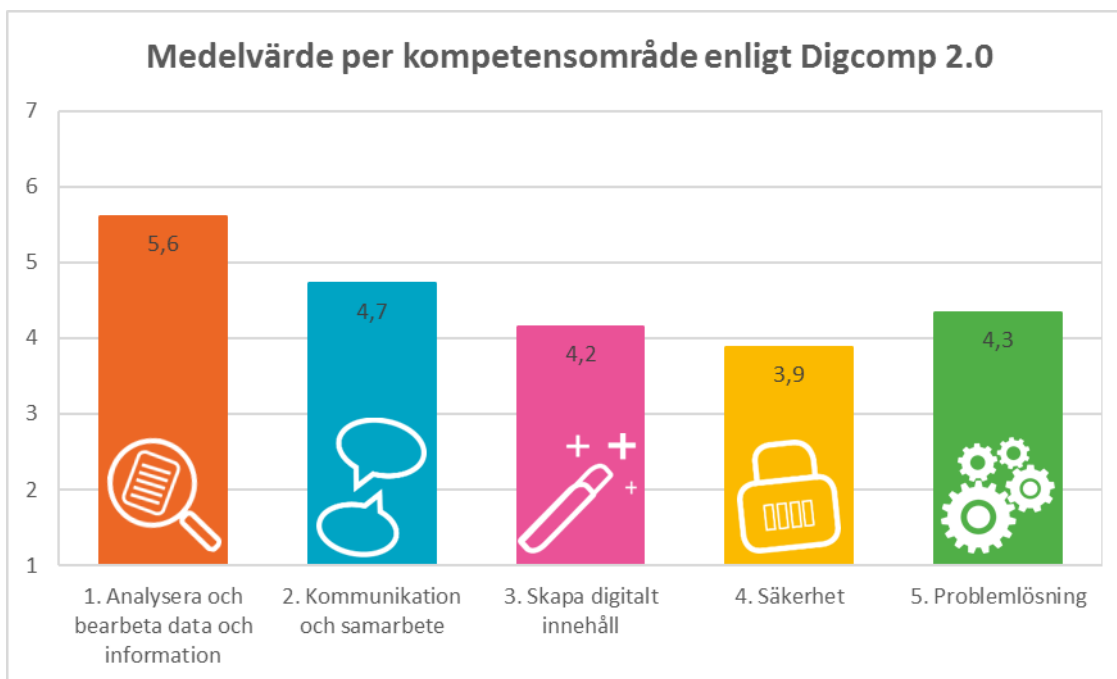
Under de första månaderna av kompetenslyftet (mobiliseringsfasen) har 67 % av all personal gjort ett självskattningstest inom Digital kompetens, som grundar sig på EU-kommissionens DigComp 2.0. Åtta arbetsgrupper har analyserat resultatet och utforskat kompetensresurser. De regionala biblioteksverksamheterna har genomfört 88 aktiviteter och 912 personer har hittills deltagit i utbildningsinsatser under det första halvåret. Enligt biblioteksstatistiken finns det ca 4 800 personer anställda på folkbibliotekens ca 1 100 enheter (huvudbibliotek, filialbibliotek, mobila enheter). Alla ska ha möjlighet att delta i kompetenslyftet.

Den här rapporten är en sammanfattning av mobiliseringsfasens arbete och förslag på inriktning och insatser 2018-2020.

## **Digital kompetens hos folkbibliotekspersonalen**

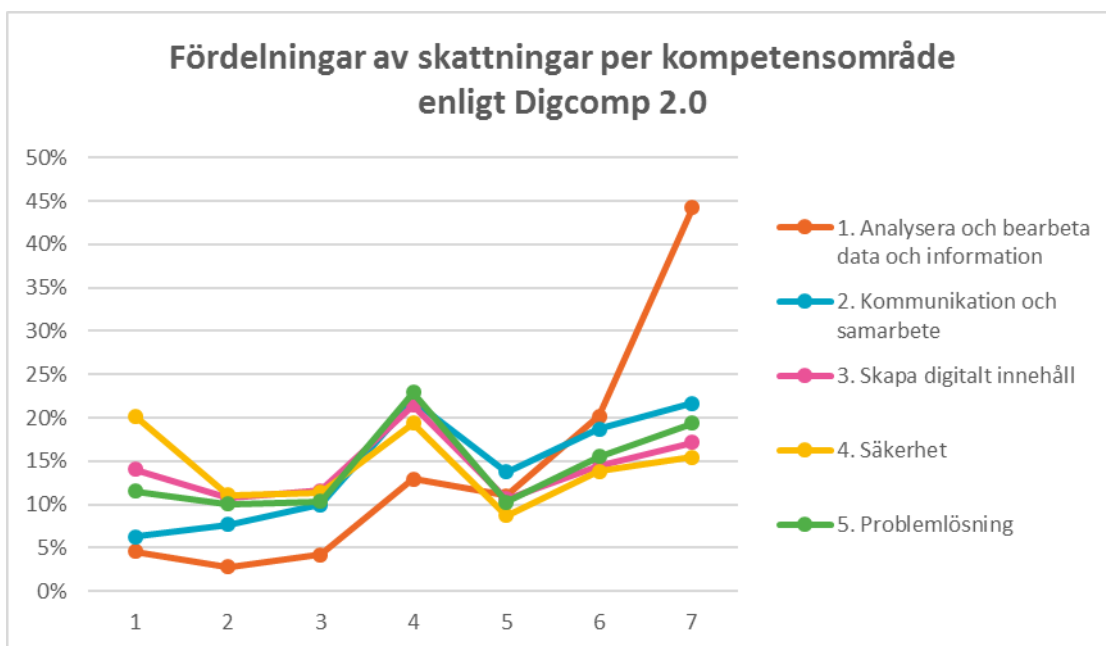
Under projektets första åtta månader har ett [självskattningstest kring digitala kompetenser](#) besvarats av 3206 folkbiblioteksmedarbetare, vilket motsvarar 67% av personalen. Testet består av 24 påståenden (fördelade på fem kompetensområden) som respondenten ska ta ställning till på en sjugradig skala. Testet utgår från EU:s ramverk [Digcomp 2.0](#), vilket syftar till att synliggöra de kompetenser man behöver ha för att kunna vara en fullt delaktig medborgare i ett digitaliserat samhälle. Hur testet har arbetats fram och analysen av de första 2063 svaren (januari-april) finns beskrivna i rapporten [Vad kan vi egentligen?](#)

Den höga svarsfrekvensen gör att vi kan dra generella slutsatser kring bibliotekspersonalens uppfattning om den egna digitala kompetensen, vilket i sin tur kan utgöra ett underlag för prioriteringar kring kompetensutvecklingsinsatser i projektet.



Folkbibliotekens främsta styrka ligger inom kompetensområde *Analysera och bearbeta data och information*, vilket stämmer väl överens med förväntningar och uppdrag. Även kompetenser som kan knytas till kompetensområde *Kommunikation och samarbete* känner sig många biblioteksmedarbetare trygga med.

Övriga tre kompetensområden har lägre medeltal. Där råder också en större spridning i svaren enligt standardavvikelse, vilket också synliggörs visuellt i nedanstående diagram som visar hur svaren fördelas procentuellt över skalan per kompetensområde. Här finns alltså en större osäkerhet och bredd i kunskaperna hos personalen.



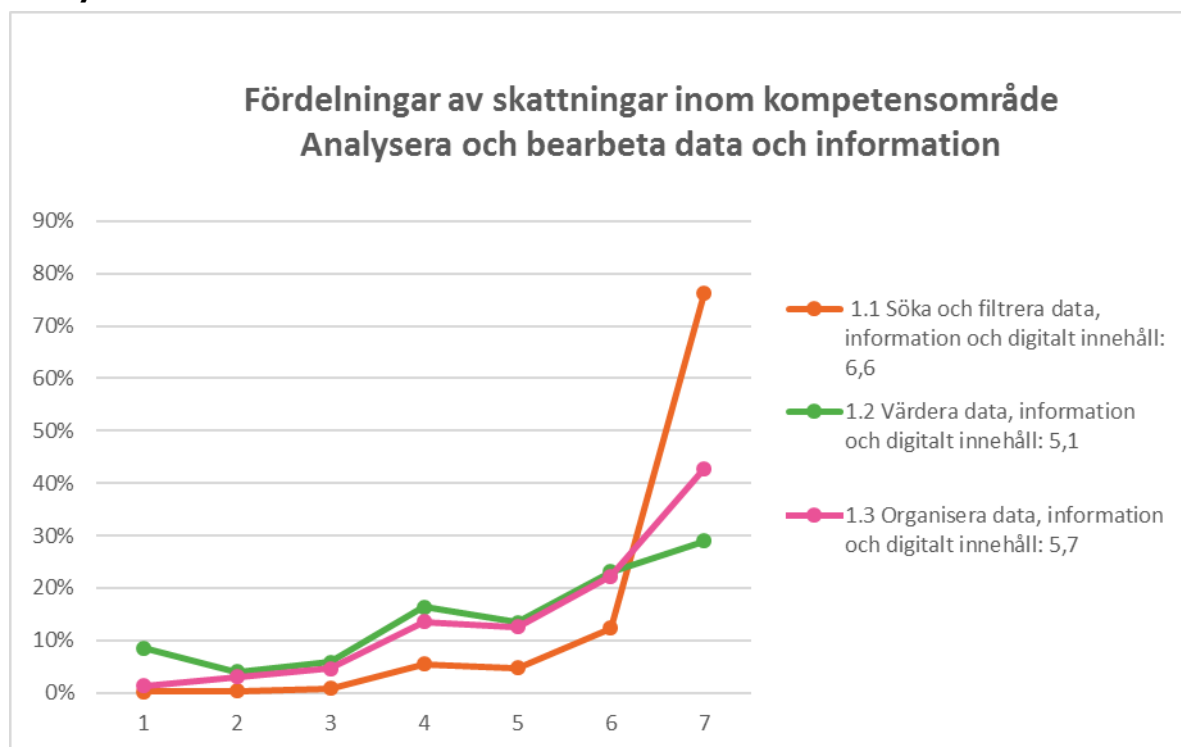
Säkerhet utmärker sig som det kompetensområde med det absolut lägsta medeltalet och högsta standardavvikelsen, där 40% av biblioteksmedarbetarna bedömer att de inte skulle kunna utföra eller hantera påståendena.

Då kompetenserna inom yrkeskåren skiftar, bör inte medeltalen användas som ett sätt att rangordna kompetensområdena sinsemellan, utan ska snarare ses som en indikator på vilken kunskapsnivå som kunskapsresurserna behöver ta sin utgångspunkt i. Här är ramverket Digcomp 2.1 till hjälp, då det bryter ned respektive Digcomp-kompetens i åtta färdighetsnivåer, från grundläggande till specialiserad.

Under sommarmånaderna har fem arbetsgrupper, bestående av personal på de regionala biblioteksverksamheterna, arbetat med att analysera resultaten från självskattningstestet och utifrån det prioritera bland kompetensutvecklingsbehoven och föreslå insatser. För att säkerställa relevans och transparens har varje arbetsgrupp dels skrivit blogginlägg och efterlyst input från bibliotekspersonal och dels hållit minst ett strukturerat samtal med en grupp biblioteksmedarbetare. Utifrån detta har de sedan formulerat var sin analys som presenteras i delar under nedanstående rubriker. Då denna text inte ska svälla allt för mycket har förstås många värdefulla perspektiv fallit bort. Det ligger an på oss som arbetar med utvecklingen av projektet att hålla dessa levande. Arbetsgruppernas texter i sin helhet finns att läsa på [Digitalt först-bloggen](#). Grunden i texterna nedan kommer alltså från arbetsgruppernas blogginlägg och rapporter. På ett par ställen har det tillfogats stycken med ytterligare perspektiv och idéer.

## Förslag på lärresurser

### Analysera och bearbeta data och information



Analysera och bearbeta data och information är det kompetensområde inom Digcomp som biblioteksmedarbetare i landet skattar sina kunskaper högst i. Vad får det för konsekvens för planeringen av gemensamma lärresurser? Kan vi se detta som ett avklarat område och istället lägga alla resurser på områden med lägre skattning? Vi anser inte det, utan tror tvärtom att det här är ett viktigt område att börja med:

- Det finns en pedagogisk vinst med att börja med något som upplevs som tydligt identifierat med yrkesrollen och där många känner sig relativt säkra. Det blir ett sätt att förankra frågan om digital kompetens.
- Gissningsvis skattas kunskaper inom detta område relativt högt även inom den breda allmänheten (alla tror sig kunna söka information på nätet). Om biblioteket ska fylla en viktig samhällsfunktion bör personalens kompetens därför vara väsentligt högre än allmänhetens, vilket gör kompetenshöjande åtgärder viktiga även med utgångspunkt från en hög nivå.
- Det finns mycket bra lärresurser att utgå ifrån. Att skapa en biblioteksanpassad onlinekurs kan därför vara en lågt hängande frukt lämplig att börja med.

Det finns färdigt material som innehållsmässigt håller hög klass, t.ex. [Internetkunskap](#), [Mikoteket](#) och Skolverkets [Kritisk användning av nätet](#). Ett utbildningspaket skulle kunna sättas samman av befintligt material i kombination med en studieplan (med förslag på upplägg, verksamhetsanpassade övningar, diskussionsfrågor med kollegor etc) särskilt gjord för bibliotekspersonal.

Kunskaper om behov och förutsättningar hos folkbibliotekens prioriterade målgrupper behöver kopplas till de ovan nämnda kursmodulerna och ingå i en biblioteksanpassad studieplan. När det gäller barn och ungas medievanor kan t.ex. [Lär om medier](#) från Statens Medieråd vara en utgångspunkt.

Vid sidan av att förbättra kompetensen när det gäller att söka, värdera och hantera information är det som återkommer (i responsen på blogginlägget och hos fokusgruppen) frågan om didaktiken, hur personalen kan bedriva ett utåtriktat pedagogiskt arbete, vara handledande och ge hjälp till självhjälp. Sådana lärresurser, om det pedagogiska handledande arbetet anpassat till bibliotekarierollen, saknas idag.

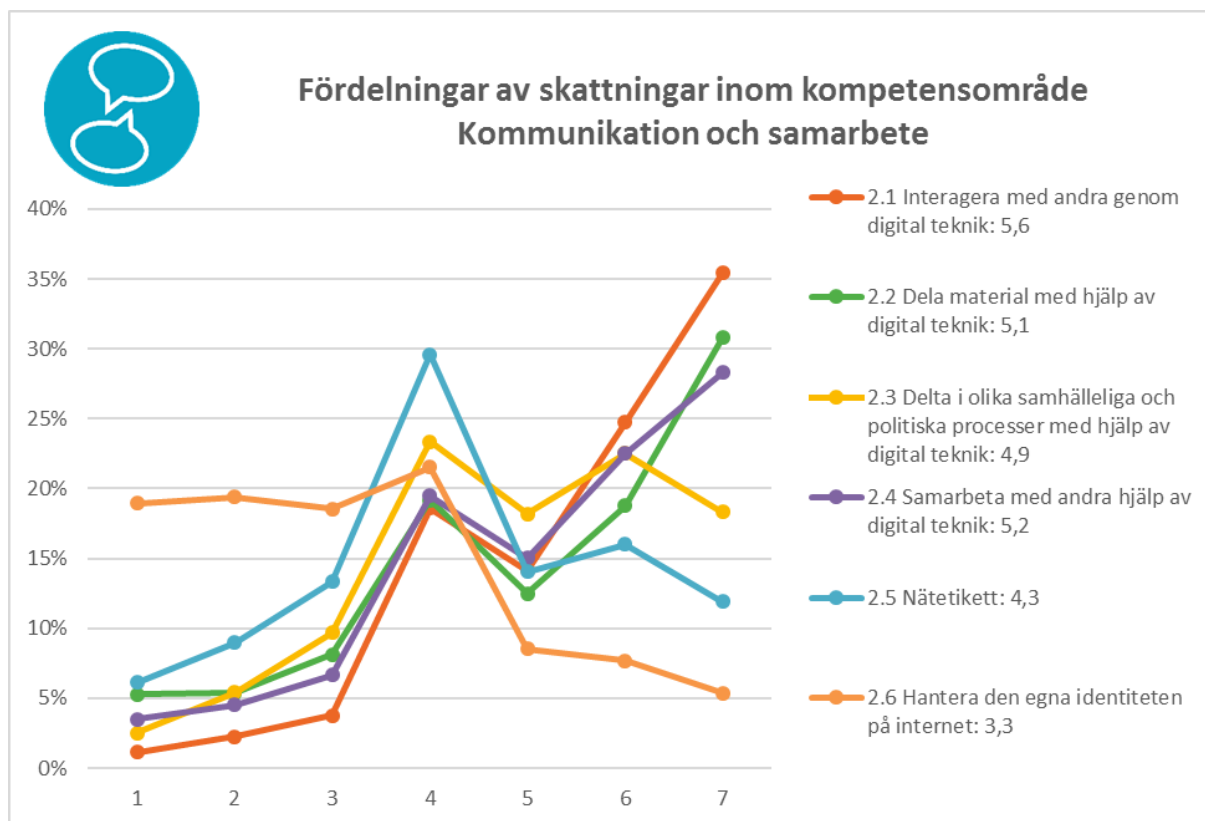
Biblioteken är storanvändare av uppslagsverket Wikipedia. Det är ett verktyg som bibliotekspersonalen behöver ha djup kunskap om, för att på ett kvalitativt sätt kunna förhålla sig till texter och källor. [Wikimedia Sverige](#) är organisationen som verkar för att utveckla svenska Wikipedia och de är intresserade av att samarbeta med Digitalt först med målet att fler bibliotekspersonal blir aktiva på Wikipedia. Att engagera oss i den internationella kampanjen [#liblref](#) är en uppenbar startpunkt för detta arbete.

## Kompetensutveckling Analysera och bearbeta data och information

- Dessa kompetenser är tydligt identifierat med yrkesrollen och här behöver grundkompetensen vara hög, för att biblioteken ska fortsätta vara en aktör och auktoritet på området.
- Utifrån de lärresurser som föreslås av arbetsgruppen bör en studieplan skapas.
- Ett eventuellt projekt med Wikimedia Sverige utreds.



## Kommunikation och samarbete



Kunskaper inom det här området har på senare år blivit helt nödvändiga för att kunna delta i samhället, till exempel för att hålla kontakter med vänner och familj, dela innehåll, ta del av samhällstjänster och också att hantera den data som genereras.

Kompetensnivån inom området är varierande. Samtidigt som tre av de sex kompetenserna är bland de som skattas högst är en av kompetenserna också bland de som skattas lägst. De kompetenser som får hög skattning (mellan 5,1-5,6 av 7) handlar om att interagera, samarbeta och dela material med andra med hjälp av digital teknik. Den kompetens som placerar sig lägst på skalan (3,3) är att hantera den egna identiteten på internet, en kompetens som ligger nära kompetenser inom området Säkerhet.

Med tanke på att bibliotekspersonal är duktiga på att ta till sig nya sätt att kommunicera är det glädjande, men inte förvånande, att skattningen ligger så pass högt inom de kompetenser som handlar om att vara social och samarbeta med digital teknik. När det gäller de andra kompetenserna, framförallt de som handlar om att skydda sig själv och sina digitala fotspår, finns det möjlighet till förstärkning av kompetensen.

Vi behöver också definiera olika typer av verktyg för olika ändamål, t ex webbmöten, lagerplats för dokument/hur använder vi molnet, Microsoft Team, Slacks, Trello etc.

Även på detta område behövs juridisk kompetens, det är exempelvis aktuellt kring lagring, inspelningar, GDPR, upphovsrättslagstiftning (bilder i bloggar, kommentarsfält mm) och yttrandefrihet.

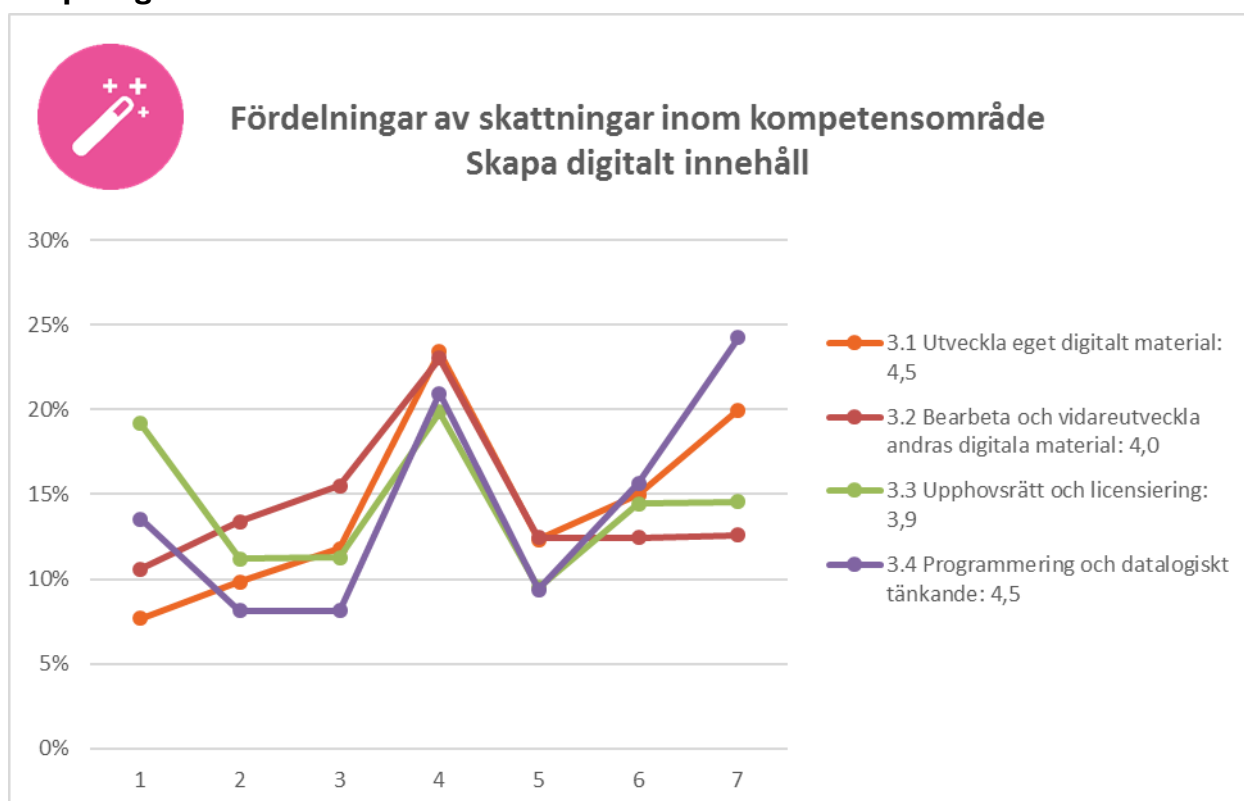
En betydande del av politiska samtalet sker idag i sociala medier. Dessa forum möjliggör för allt fler att formulera sin åsikt och delta i de politiska processerna. De politiska samtalen har dock hårdnat,

vilket kräver goda kunskaper i både käll- och sökkritik, men också ett medvetet förhållningssätt gentemot andra online (bemötande). Gruppen lyfter fram Medierådets No Hate-material som ett sätt att arbeta med detta – ett område som många känner sig osäkra kring enligt självskattningen.

## Kompetensutveckling Kommunikation och samarbete

- Learning by doing är ett utmärkt sätt att utveckla sin kompetens vad gäller kommunikation och samarbete. Att kunna delta i nätbaserad utbildning är exempelvis något som kommer vara en nödvändighet för att delta i Digitalt först fullt ut.
- De regionala biblioteken har också alla möjligheter att styra om samtal och informationsdelning med "sina" folkbibliotek från e-post till andra, mer effektiva, verktyg under projektets gång.
- Kan Medierådets No Hate-material anpassas för bibliotekspersonal?

## Skapa digitalt innehåll



Kompetensområde Skapa digitalt innehåll är det område som får näst lägst medelvärde (4,2) i självskattningstestet. Skattningarna ligger runt nummer fyra på den sjugradiga skalan, vilket motsvarar *Det skulle jag nog kunna göra*. Å ena sidan kan man tänka att det är en relativt hög kompetens och i linje med den handledande roll som bibliotekspersonalen är tänkt att ha. Å andra sidan finns en inbyggd professionell osäkerhet i uttalandet. Frågan är om det indikerar att det kommer att innebära svårigheter att utveckla biblioteken till "nav för digital kompetens"? Det verkar föreligga ett behov av att stärka personalens självförtroende i den handledande rollen. Vi tror att en viktig del i det fortsatta utvecklingsarbetet handlar om att bringa personalen till insikt om att en inte måste kunna allt perfekt, utan att det går utmärkt väl att också lära tillsammans med biblioteksanvändarna.

Arbetsgruppen lyfter fram följande färdigheter som skulle stärka bibliotekens arbete med digitalt skapande:

Bland påståendena med de lägsta skattningarna inom detta kompetensområde, finner vi två påståenden där bägge kan knytas till kunskap om upphovsrätt och licensiering: 331: välja en lämplig creative common-licens för material som jag producerat (3,2) och 321: bygga vidare på eller redigera vad andra har gjort för att få det som jag vill ha det (4, 1). Det visar på att det som behöver stärkas är bibliotekspersonalens juridiska kunskaper gällande upphovsrätt och licensiering och dataskyddslagstiftningen. Även det kommande tillgänglighetsdirektivet, som reglerar offentlig sektors kommunikation, är särskilt relevant på detta område.

Utifrån en kommentar i anslutning till gruppens blogginlägg "...om bibliotekens personal ska kunna svara på frågor och hjälpa till inom dessa områden, måste vi själva ha rätt utrustning och få lära oss att använda den på bästa sätt. Kanske skulle det hjälpa till att "sparka igång" oss, om vi ska anordna olika makerspace-aktiviteter och liknande. Då måste vi ju kunna själva!" Kan man tänka att avgörande för kompetensutvecklingen på detta område är att lyfta fram tillämpning av kunskaperna i biblioteksmiljö, exempelvis makerspace och skaparbibblor i olika former, eller Malmö stadsbiblioteks Lärcentrum och Medielab.

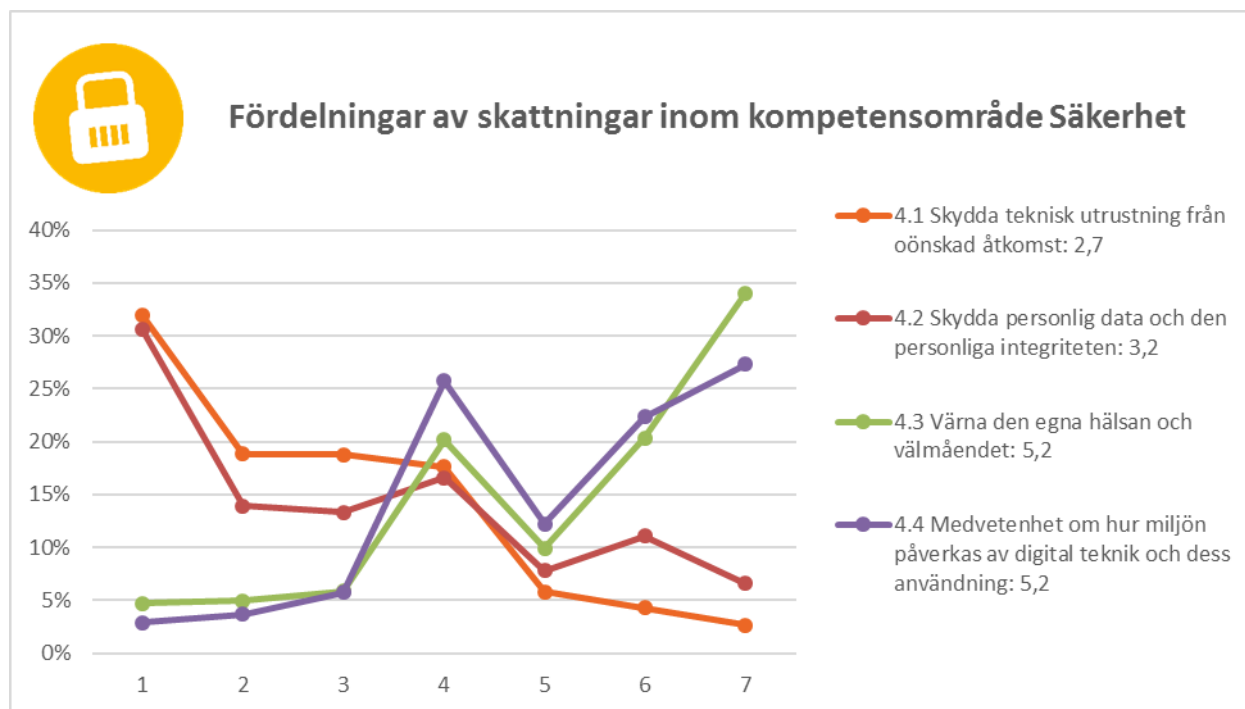
Lite mer konkret lyfter gruppen fram verktyg för att hantera bild, video ljud och text, både i produktions -och distributionsfas samt lärresurser kring datalogiskt tänkande och grundläggande programmering.

Gruppen framhåller open source-alternativ, vilket gör det möjligt för fler att använda sig av programvaror som möjliggör digitalt skapande. Å andra sidan framhålls Malmö stadsbiblioteks Medielab som finns till för att göra skapande möjligt för fler genom att erbjuda dyra programvaror.

## Kompetensutveckling Skapa digitalt innehåll

- De juridiska kompetenserna behöver stärkas och juridiken behöver vara utgångspunkten när lärresurser på detta område utformas.
- Att visa hur både kommersiell och open source programvara kan användas för skapande verksamhet är en bra väg framåt.
- Viktigt att kombinera produktionsverktyg och distributionsvägar vad gäller bild, video, ljud och text. Genom att vara användare av ett verktyg lär du dig!
- Grundläggande programmering och datalogiskt tänkande
- Viktigt att lyfta fram de verksamheter som aktivt utforskar formerna för hur detta kan se ut på bibliotek, eller andra relevanta verksamheter. Se exempelvis makerspace, skaparbibbla, lärcentrum.

## Säkerhet



Vi ser att det är inom detta område som man skattat sig lägst. Här ligger medelvärdet på 3,9 på en sjugradig skala. Det finns en spridning i påståendena: det område som handlar om miljöpåverkan skattar man sig betydligt högre i än de områden som handlar om att skydda digital utrustning från oönskad åtkomst, identifiera webbsidor och e-post som kan användas för bedrägeri och att begränsa sin digitala närvaro så den inte blir för distraherande. Detta visar på att det finns en osäkerhet inom professionen när det gäller säkerhet, som skulle behöva förstärkas.

Det finns stor okunnighet kring sekretess. Detta gäller allt från lån och inloggningsuppgifter till GDPR. Detta ämne är ofta förknippat med en rädsla kring att göra fel. Det som behöver förstärkas är flera områden som till exempel att hitta argument gentemot sin huvudman och IT-avdelning. Man behöver hjälp att förklara bibliotekens roll och funktion i förhållande till kommunens filter och regler.

Vår fokusgrupp sa så här om baskunskaperna:

- Att ha kunskap om bibliotekets digitala resurser och verktyg och säkerhet kring dessa
- Att kunna förstå och förmedla att det finns risker och hot i digitala miljöer och hur dessa kan se ut. Det grundläggande är väl att förstå att man behöver tänka säkerhet kring lösenord, bank-id med mera
- Att kunna förmedla baskunskap till låntagare om t.ex. pinkoder
- Ha kännedom om GDPR/sekretess
- Att rensa webbläsare från sparad data

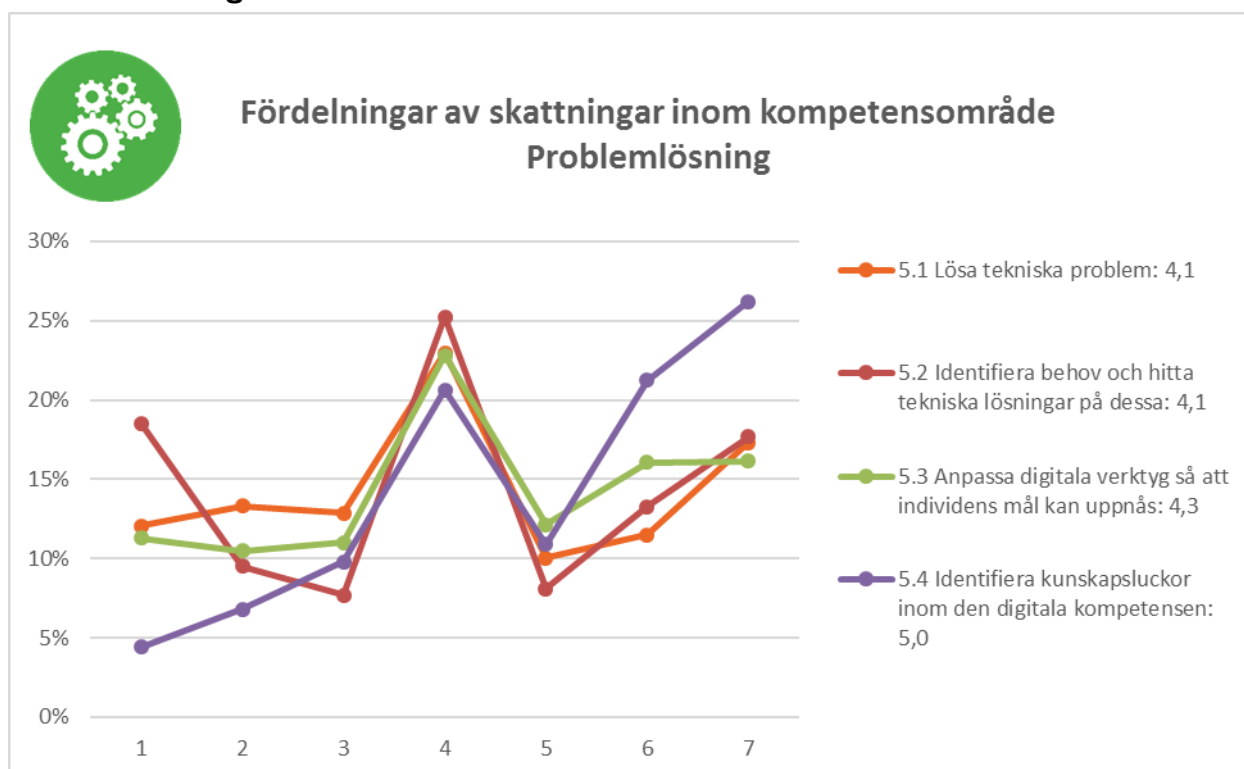
En bra grund skulle kunna vara att göra en Data Detox för att gå igenom ens digitala jag. Då får man en förståelse för integritet och vad man kan tänka sig att välja att dela med alla andra.

Kungliga bibliotekets checklista Skydd för personlig integritet i biblioteksmiljö är en mer verksamhetsfokuserad aspekt av detta område, som bör vara prioriterat att arbeta med parallellt.

## Kompetensutveckling Säkerhet

- Säkerhet är ett tvärperspektiv, som behöver anläggas på alla digitala kompetenser.
- Data detox kit ger en bra bild av hur den personliga integriteten hanteras av de kommersiella nättaktörerna och gör det möjligt att fatta individuellt beslut om vilken information jag vill släppa i från mig. Materialet finns översatt på svenska.
- Det finns en uppdaterad sekretesslagstiftning på biblioteksområdet som behöver lyftas i verksamheterna och KB:s checklista Skydd för personlig integritet i biblioteksmiljö bör användas för det.

## Problemlösning



I analysen av självskattningstestet QI har det visat sig att kompetensområdet Problemlösning har fått medelskattning 4,4 (på en sjugradig skala). Vi kan också se att flera frågor inom området verkar ha stor kunskapsspridning, alltså att kunskapen är ojämnt fördelad bland de svarande. Två av frågorna inom området verkar också vara utmärkande för dem med hög digital kompetens: *Identifiera kunskapsluckor inom den digitala kompetensen* och *Anpassa digitala verktyg så att individens mål kan uppnås sticker ut här.*

När vi pratar om kompetenser kommer begreppen spets- och baskompetens efter ett tag upp. Vad är en baskompetens, vad är en spetskompetens och när behöver man vad? Kanske kan vi tänka på "De fyra F:en" – Fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet? Först lär man sig något, efter fördjupning får man förståelse och färdighet. När man är förtrogen med något kan man använda det till och applicera på andra saker. På ett sätt kan man säga att detta är kärnan i problemlösning. Det är att kunna använda sig av tidigare kunskaper för att lösa nya problem. Om man bara lärt sig exakt vilka knapparna man ska trycka på men inte har förståelse och förtrogenhet, är det svårt att lösa när något går fel.

För att påbörja en problemlösning kan man till stor del använda sig av ett verktyg vi på biblioteken ofta redan behärskar: referenssamtalet! Många kanske känner sig osäkra på teknik och skickar personen vidare så fort man anar att frågan rör det digitala. Man kan inte förväntas kunna allt men ett mål bör vara att förstå besökarens behov och att veta när och vem man kan hänvisa vidare till. För att veta vad som är en svår och en lätt fråga krävs ett visst mått av digital baskompetens men också ett referenssamtal som hjälpt en komma fram till besökarens behov och egentliga problem. Många gånger kanske problemet inte var så tekniskt eller svårt som besökaren först trodde. Att få chansen att formulera sitt problem kan också hjälpa besökaren själv att komma på en lösning på problemet.

### **Vad i professionen behöver stärkas?**

- Ha tillräckliga förkunskaper om vanliga problem som kan uppstå för att kunna ställa enkla följdfrågor (digitalt referenssamtal).
- Kunna tolka personens behov och kunna tolka hur mycket personen förstått av det man förklarat – god människokänedom men också kunskap om hur man kan använda digitala översättningstjänster i realtid.
- Kunna ställa de rätta frågorna för att reda ur personens problem, när personen själv inte kan förklara sitt problem.
- Tid/möjlighet att hänga med i teknikutvecklingen, nya system, lösningar, versioner, uppdateringar kommer ständigt.
- Känedom om alternativ till Microsoft, Google m.fl. dominanter.
- Fler behöver ha grundläggande kunskap om digitala hjälpmedel, t ex talsyntes och om Legimus.

En kommentar i anslutning till arbetsgruppens blogginlägg lyfter fram en annan viktig aspekt på problemlösning: *Tänker att problemlösningen inte ligger särskilt långt ifrån en annan aspekt av den digitala kompetensen: kravställning. En förutsättning för att kunna kravställa på ett bra och användarorienterat sätt är att en god förmåga att felsöka och lösa digitala problem. Problemlösning och kravställning är kanske två sidor av samma mynt?*

## **Kompetensutveckling Problemlösning**

- Problemlösning är ett tvärperspektiv, som behöver anläggas på alla digitala kompetenser.
- Digitalt referenssamtal är ett bra begrepp som synliggör bibliotekspersonalens kärnkompetens, på ett nytt område.
- För att kunna arbeta med referenssamtalet, behövs grundläggande informationsteknikkunskap - exempelvis filhantering, olika dokumentformat, molnbaserade tjänster, grundläggande mobilkunskap, alternativ till Microsoft, Google mm.
- Fler behöver ha grundläggande kunskap om digitala hjälpmedel, t ex talsyntes och om Legimus.
- Grundläggande kunskap i kravställan gör det möjligt att formulera tekniska behov, vilket i sin tur gör det möjligt att ta kontroll över exempelvis bibliotekets infrastruktur.

## **Övriga lärresurser/perspektiv**

### **Den handledande rollen**

De flesta arbetsgrupper resonerar kring behovet av att lyfta den didaktiska roll som bibliotekspersonal behöver ha och ta. Arbetsgruppen *Analysera och bearbeta data och information*

beskriver denna roll på följande sätt: *”hur personalen kan bedriva ett utåtriktat pedagogiskt arbete, vara handledande och ge hjälp till självhjälp.”*

Detta behöver genomsyra lärarresurserna som tas fram inom projektet, och målet bör vara att varje lärresurs innehåller exempel på verksamheter där detta tillämpats eller förslag på eller diskussionsfrågor kring hur det skulle kunna omsättas i verksamhet. Hur man i detta sammanhang kan använda sig av flippat klassrum-metodik bör också utforskas. Projektet MIK och demokrati på Stockholm stadsbibliotek beskriver flippat klassrum på följande sätt i sin slutrapport: *”lärandet sker lokalt i en modell som liknar flippat klassrum där alla kan ta del av materialet i förväg för att sedan ges möjlighet att diskutera aktuella frågor tillsammans, samt producera dokumentation i olika digitala verktyg och medietyper.”*

Det behövs ett medarbetarspår inom Digitalt först, inte minst för att skapa en förväntan på projektet som ett pedagogiskt lärluft med fokus på verksamhetsutveckling, snarare än enstaka teknikkurser.

Det uttalade nödvändigheten i att lyfta de pedagogiska och didaktiska frågorna är inte nytt, många är de som uttalat behovet – men det är mer sällan vi hör exempel på hur detta rent praktiskt skulle kunna gå till. Här finns exempelvis erfarenhet i lärandespåret i KUB-projektet (kompetensutvecklingsprojekt 2012-2014 för folkbiblioteken i Uppsala, Gävleborg, Dalarna och Värmland).

Användarfokus behöver genomsyra ett eventuellt medarbetarspår och metoder för att arbeta med användarupplevelsen bör stå i centrum. Om biblioteken inte fokuserar existerande och potentiella biblioteksanvändares behov kommer biblioteken ha svårt att utvecklas till nav för digital kompetens som når såväl intern som extern legitimitet (jämför Katarina Michniks avhandling Samhällets allt-i-allo – om folkbibliotekens legitimitet. Resonemang hämtat från blogginlägg från Annelien van der Tang-Eliasson, Region Skåne). Under mobiliseringsfasen har de regionala biblioteksverksamheterna i Dalarna, Skåne, Uppsala och Örebro översatt metodmaterialet Design thinking för bibliotek och det finns ett stort intresse på regional nivå för att arbeta med User Experience, tjänstedesign och Design thinking.

Ett par arbetsgrupper tar upp farhågor och tveksamheter hos bibliotekspersonalen. Av erfarenhet tar den tveksamheten ofta sin utgångspunkt i juridiken: Hur dras gränserna juridiskt och praktiskt när det gäller integritet kopplat till bankärenden etc? DIK:s samhällspolitiska chef Stina Hamberg formulerar invändningarna i blogginlägget ”Varför ska det vara bibliotekets ansvar att hjälpa till att betala en räkning?”. DIK:s jurister har också påbörjat ett arbete med att utreda just den juridiska frågan. Ett sådant underlag kan vara ett välkommet bidrag i arbetet med att skapa lokala policier kring vad biblioteket hjälper till med och inte, vilket i sin tur skulle hjälpa även de tveksamma biblioteksmedarbetarna/arbetsgrupperna att komma vidare i diskussionen om vad ett biblioteksnav för digital kompetens egentligen är. DIK samarbetar gärna med Digitalt först i denna fråga. En arbetsgrupp bestående av jurister och bibliotekspersonal skulle här kunna göra ett viktigt arbete.

## Den handledande rollen

- Samtal om att uppdra åt BHS att utforma en nätbaserad kurs i den handledande rollen för bibliotekspersonal bör fortsätta.
- Ett spår med UX och design thinking utformas i tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna.
- Hur de nya kunskaperna kan tillämpas behöver alltid stå i centrum (genom goda exempel, diskussionsfrågor, uppdrag etc). Flippat klassrum kan vara en bra pedagogisk metod för att åstadkomma detta.
- En arbetsgrupp bestående av jurister och bibliotekspersonal inrättas som skapar ett kunskapsunderlag kring juridiken på de områden som upplevs som juridiskt och etiskt problematiska av många, exempelvis bankärenden, bokningar, integritetsfrågor.

## Ledarskapsspår

Chefernas kunskap och engagemang är avgörande för att en kompetens- och verksamhetsutveckling överhuvudtaget ska kunna ske. Parallellt med lärresurser med ett uttalat medarbetarperspektiv, behöver vi också arbeta fram ett ledarskapsspår. Arbetsgruppen Kommunikation och samarbete beskriver det på följande sätt: *”Detta kan vi exempelvis se inom den forskning som skolan kopplar till sin digitalisering, att skolledarnas engagemang (krav, förväntningar, lönekriterier, prioriterade mål för verksamheten osv) blir avgörande för hur snabbt en verksamhet kan kallas digitalt kompetent. Särskilt skolan känns relevant vid en jämförelse då också den personalen, liksom bibliotekspersonal, i ett digitaliseringsprojekt stärks i sin profession för att därefter kunna utföra sitt uppdrag på ett bättre sätt gentemot en annan - elever resp allmänheten.”*

En arbetsgrupp där två av cheferna för de regionala biblioteksverksamheterna ingår, arbetar just nu med att formulera ett ledarskapsspår inom Digitalt först. Ett förslag på upplägg och innehåll ska vara klart i oktober. Vi resonerar kring olika delar:

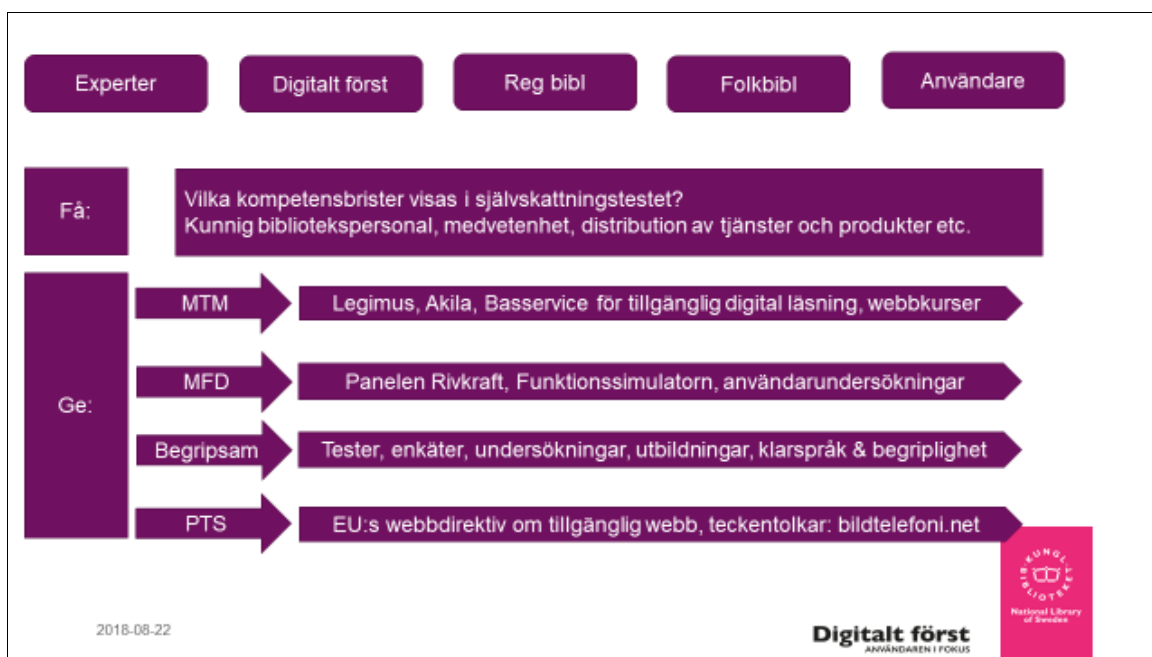
- Att leda digital transformation. Det finns ett material som använts av regioner och kommuner som heter Att leda digital transformation. Den riktar sig i första hand till näringslivet men kan tillämpas även i offentlig sektor. Region Västerbotten har använt den tillsammans med kommunala chefer, men där har inte biblioteken varit med. Nu planeras tillfällen under hösten för regionens bibliotekschefer att arbeta med materialet. Det kan vara något för flera län. Den pågående digitaliseringen påverkar hela samhället och det gäller även bibliotekssektorn. Bibliotekscheferna behöver delta i utformningen av bibliotekens digitala transformation tillsammans, samtidigt som man ingår i den egna regionala och kommunala strukturen och kan inte agera isolerat från den.
- Digital mognad. En forskargrupp i Göteborg har tagit fram en vitbok och ett digitalt verktyg för att göra självskattningar av den egna organisationens digitala mognad. Dimios, Digital mognad i offentlig sektor. Bli medlem får man tillgång till verktyget och kan ta del av och bidra till den digitala utvecklingen. Det skulle vara intressant om ett antal bibliotek deltar, inklusive KB.
- Den lärande arbetsplatsen. Vad är digitalt tänkande i bibliotekspersonalens kärnkompetens och hur kan man agera som ledare för att leda personalens kompetensutveckling när det gäller MIK och digital kompetens?
- Samarbete med forskning inom dessa områden.



Arbetsgruppen efterfrågar förslag och inspel om digitalt ledarskap. Ett färdigt förslag på ledarskapsspår presenteras för Föreningen för regional biblioteksverksamhet (FRB) i oktober.

## Tillgänglighet

En arbetsgrupp med myndigheter, och regionbibliotekspersonal har skapats. Vid ett uppstartsmöte under våren lyftes frågor kring samarbete, vad man kan bidra med utifrån den egna organisationen/expertisen/rollen och vad man vill ha av de andra. Här är en bild av vad som diskuterades (PTS var inte med på mötet):



Bilden visar att biblioteken ses som en viktig samhällsfunktion inom tillgänglighetsområdet och att personalens kunnighet kan bidra till ökad kunskap om digitala verktyg hos användarna. De medverkande organisationerna är mycket angelägna att delge sin expertkunskap inom sina fält. Det kom också fram att många digitala verktyg blir mer och mer mångsidiga, t.ex. finns funktioner för att prata innehåll som omvandlas till text i Word, Goggle Docs etc. Här finns mycket att lära. Arbetsgruppen har bokat in ett nytt möte under hösten.

Digitalt först var också ämne för en del av mötet för det regionala tillgänglighetsnätverket. Här vill man ta fram frågor för självskattning med fokus på digital kompetens och tillgänglighet.

Arbetsgruppen Analysera och bearbeta data och information påminner om att kunskapen om hur tillgänglighetsstödet i vanliga konsumentprodukter fungerar inte bör ses som isolerad från andra frågor kring hur man använder it, även detta bör vara en del av baskunskapen. Kultur i Väst har producerat onlinekurser på detta tema, dock ej längre up-to-date.

Arbetsgruppen Skapa digitalt innehåll lyfter fram behovet av att utforska hur man kan integrera digitala hjälpmedel i det fysiska biblioteksrummet. Som exempel anges Malmö stadsbiblioteks app som hjälper synskadade att orientera sig i biblioteksrummet. Det finns också ett utbrett behov på folkbiblioteken att synliggöra de tillgängliga digitala medierna som MTM producerar i det fysiska rummet.

Kunskapen om hur också det digitala biblioteksrummet kan få en ökad tillgänglighet behöver också förbättras, liksom kunskapen om vilka lagar som faktiskt gäller på området. Under projektets gång blir EU:s tillgänglighetsdirektiv lag, vilket ställer stora krav på offentlig sektors webbar och digitala kommunikation. Detta behöver vara utgångspunkt i många lärresurser. Ett tydligt samarbete med MTM och PTS kan vara en väg att gå här.

## Digitalt först och tillgänglighetsperspektiv

- Ett tillgänglighetsspår för lärplattformen tas fram, inklusive ett smörgåsbord av resurser att använda regionalt och lokalt.
- Det bör beredas utrymme i budget för utforskande ansatser på detta område.

## Lärplattform

Malmö stadsbibliotek har gjort en förstudie om hur en lärplattform för Digitalt först kan se ut och byggas. Malmö driver på uppdrag av KB idag plattformarna Bibblan svarar, Bibblan guidar och Bibblan bildar. Bibblan bildar, i sin nuvarande form, vänder sig till allmänheten med enkla handledningar för digital delaktighet. Förstudien föreslår nya funktioner i Bibblan bildar. Det som behöver byggas är utbildningsmoduler för bibliotekspersonal med interaktiva inslag, där man som användare kan skapa konto för att planera och följa sin egen utbildning. Självskattningstestet byggs in i lärplattformen och användarens skattningar av den egna kompetensen gör det möjligt att automatiskt föreslå lämpliga lärresurser. En redaktion föreslås för att skapa nya utbildningar eller anpassa befintliga utbildningar för bibliotekspersonal. I redaktionen ska det också finnas pedagogisk kompetens som kan ge handledning i lärandet.

De nuvarande plattformarna är framtagna i samarbete med företaget KAN i Malmö som också tagit fram en lärplattform för Malmös skolor. KAN har tagit fram förslag på utformning och kostnad för utvidgning av Bibblan bildar till en utbildningsplats för kompetenslyftet Digitalt först med användaren i fokus.

## Digitalt försts lärplattform

- Förstudien godkänns och Malmö stadsbibliotek fortsätter utvecklingen av lärplattformen
- Att anlita KAN som redan byggt Bibblan bildar, utifrån offert
- Ge Malmö stadsbibliotek uppdraget att skapa en webbredaktion med pedagogisk kompetens

## Tankesmedjan

Ytterligare en arbetsgrupp har arbetat under sommaren, under rubriken *Tankesmedja*. Deras uppdrag har varit att ge förslag på hur diskussionerna om folkbibliotekens roll i ett digitaliserat samhälle kan öka. I förlängningen ska Digitalt först leda till att biblioteken utvecklar sin roll som nav för digital kompetens och demokratisk infrastruktur. Vad innebär detta i praktiken? Vad inom den digitala kompetensen är bibliotekets ansvar? Detta bör inte minst ses som en del av förankringsprocessen, då uppdragsdiskussioner ständigt återkommer i mötet med arbetsgrupper.

Gruppen tar sin filosofiska utgångspunkt i Weine Sundells artikel Digital kompetens för bibliotekspersonal i ett postmodernt samhälle. Där argumenteras för att vi behöver en förändrad syn på kompetens och lärande. Lärande handlar inte om att förvärva kunskap eller fakta (det primära lärandet), utan ska snarare förstås som dels "en färdighet i att lära sig lära" (det sekundära lärandet)

och en färdighet att kunna modifiera och förhålla sig till de konstant nya tillstånd som kännetecknar den postmoderna kontexten (det tertiära lärandet). Det postmoderna tillståndet kännetecknas av många olika perspektiv och förklaringar, med olika värderingar och kanske framför allt med snabba förändringar av situationer, sanningar, invanda strukturer eftersom de ständigt reformeras och omtolkas.

I centrum av deras förslag står produktion av kortare filmer, 10-15 minuter långa, som kan fungera som bränsle och underlag till diskussioner och workshops i arbetsgrupper. Filmerna bidrar till att bibliotekspersonalen dels får kunskap om de större samhällsförändringar som sker (mindshift – vilja att förändras och en sense of urgency), och dels till att de formulerar sig kring bibliotekens uppdrag och plats i ett digitaliserat samhälle (digital mognad/digital tillit, kritiskt tänkande och effektivisering).

### Att främja samtal om bibliotekets roll i ett digitaliserat samhälle

- Tankesmedjans förslag synliggör behovet av kommunikatörskompetens i projektet. KB tillhandahåller kommunikatör om 20% från hösten.
- Ett regelbundet nyhetsbrev till de regionala verksamheterna inrättas för att säkerställa att alla vet hur projektet fortskrider. De regionala biblioteksverksamheterna kan sedan använda materialet i nyhetsbrevet i sina egna kanaler.
- Utmärkt förslag med korta videos som lyfter olika frågeställningar och perspektiv på digitalisering, samhällsutveckling och bibliotek. Här finns redan mycket material som kan användas, men även nytt kan komma behöva produceras.
- En regional arbetsgrupp bör arbeta kontinuerligt med frågeställningen och skapa material.

### De regionala biblioteksverksamheterna

De regionala biblioteksverksamheterna är nyckelspelare i projektet. Det är dessa 20 organisationers arbete som kommer vara avgörande för huruvida vi kommer nå projektets mål om att 75% ska kompetenslyftas.

Det är viktigt att poängtera att de regionala biblioteksverksamheterna inte enbart är *genomförare*, utan har också en central roll i att *planera* och *driva* projektet framåt. De regionala biblioteksverksamheterna kommer behöva befolka arbetsgrupper av olika slag kontinuerligt under projektet, och det behöver finnas utrymme för detta i de olika organisationerna.

De regionala biblioteksverksamheterna är organiserade på olika sätt. Man har också olika demografiska utmaningar i sina län och regioner. Trots det finns det förstås vinster med att samordna delar av arbetet och tillsammans arbeta fram underlag som sedan kan justeras och användas utifrån lokala förutsättningar. Detta var utgångspunkten då en samordnare av de regionala biblioteksverksamheterna ansågs behövas.

Ett uppstartsmöte med de regionala biblioteken hölls i april, då 27 personer deltog.

21 anställda på de regionala biblioteksverksamheterna har under sommar deltagit i sex olika arbetsgrupper.

I självskattningstestet ska respondenten ange den kommun där denna är yrkesverksam, vilket också gör självskattningstestet till ett verktyg för de regionala biblioteksverksamheterna när de ska kartlägga lokala förutsättningar och behov. 18 regionala biblioteksverksamheter har begärt ett eller flera

regionala utdrag från självskattningstestet. För att kunna arbeta med enskilda arbetsplatsers behov finns också ett upplägg för en workshop utifrån arbetsplatsens data i självskattningstestet, som syftar till att påbörja diskussionen med medarbetare om vad digital kompetens är och arbetsplatsens styrkor och utvecklingsbehov. Det finns också en analysmall som kan användas för att få en snabb överblick av valfri data ur självskattningstestet.

För att göra digital kompetens relevant för all folkbibliotekspersonal och komma vidare från föreställningen om att digital kompetensutveckling är teknikkurser, behöver vi lyfta vad digital kompetens är i förhållande till alla delar av verksamheten. Ett sätt att åstadkomma detta är att göra Digitalt först till en angelägenhet för alla inom de regionala biblioteksverksamheterna. Vad är digitalt läsförämjande? Hur kan man använda digitaliseringen möjligheter för att tillgängliggöra bibliotekstjänster för alla? etc. Som ett sätt att hitta svar på dessa – och andra – frågor inrättar vi ett innovationsspår inom Digitalt först. Nätverk bestående av regional personal har möjlighet att söka pengar från projektet centralt för att utveckla kreativa infallsvinklar på problem och möjligheter som digitaliseringen för med sig, utifrån nätverkets fokus och perspektiv.

En möjlighet med uppdraget Digitalt först med användaren i fokus är att i högre utsträckning än tidigare samarbeta och dela arbetssätt och lärresurser med varandra. De regionala biblioteksverksamheterna är förvisso organiserade på olika sätt, men behoven på folkbiblioteken är ofta likartade. I och med att ett nätverk av konsulenter och projektanställda som särskilt arbetar med Digitalt först inrättas finns alla möjligheter att dela erfarenheter. Men vi behöver också hitta former för att dela föreläsningar (videos), workshopupplägg, kursinnehåll osv. med varandra. Kan den kommande lärplattformen användas för detta? En ambition för de regionala biblioteksverksamheterna kan vara att sträva efter att dubblera fysiska utbildningar och konferenser med en motsvarighet på lärplattformen.

En annan vinst med att göra fysiska utbildningsinitiativ digitala är att det gör det möjligt för biblioteksmedarbetare att ta del av utbildningar i efterhand. Vi behöver vara medvetna om faran i att planera Digitalt först linjärt, där vi tänker att den ena kursen leder till en annan. Ett sådant pedagogiskt upplägg försvårar för medarbetare som inte har möjlighet att delta i ett initialt skede att hoppa på projektet när motivation och tid uppstår vid ett senare tillfälle.

## **Lägesrapport**

För att skapa möjligheter till samarbeten, och som en del av den kontinuerliga utvärderingen, kommer också de regionala biblioteksverksamheterna lämna kvartalsvisa lägesrapporter. Den första lägesrapporten 30 juni avsåg arbetet under det första halvåret. Den första lägesrapporten besvarades av 19 organisationer.

I den första lägesrapporten framgick följande:

Alla har påbörjat ett intensivt förankringsarbete i chefsgrupperna och de allra flesta har också börjat besöka personalgrupper på biblioteken. 88 aktiviteter med anknytning till Digitalt först har genomförts och 912 personer har deltagit i digital kompetensutveckling under perioden. Tio har, eller aviserar att de kommer, påbörjat rekrytering av en extra resurs som ska arbeta med Digitalt först.

Under hösten planerar alla att påbörja eller fortsätta med förankringsarbetet. De flesta tänker genomföra workshops utifrån självskattningstestet. Många vill också påbörja ett chefspar kring digital transformation. Många ämnar också arbeta med regionala nätverks-/arbetsgrupper.

Sex regionala bibliotek arrangerar under hösten regionala digidelkonferenser, med stöd från Digidelnätverket, vilket förstärker behovet av att knyta samman det digidelarbete som de flesta regionala bibliotek bedriver sedan tidigare med Digitalt först. I lägesrapporten funderar också många kring de frågeställningar som Digidelnätverket länge lyft: kring samverkan med andra organisationer, bibliotekens roll i kommunala och regionala digitaliseringsstrategier och att äga sin egen IT-infrastruktur.

Det är många regionala biblioteksverksamheter som arbetar med dessa frågor under paraplyet MIK – medie- och informationskunnighet – här behöver vi också hitta former för att knyta ihop samtal om MIK med digital kompetens. Man ska inte behöva överge former och begrepp som fungerar i den egna verksamheten. Det finns också nationella aktörer som arbetar med MIK, exempelvis Medierådet, UNESCO, Nordicom (missa inte Ulla Carlssons kunskapsöversikt Medie- och informationskunnighet (MIK) i den digitala tidsåldern. En demokratifråga) och den nyligen inrättade kommité som ska arbeta med en nationell satsning på MIK, som vi behöver ha kontinuerliga samarbeten med.

I lägesrapporten konstaterar också många verksamheter att folkbiblioteken är pressade: det finns många behov, initiativ och projekt (inte minst projekt sprungna ur Stärkta bibliotek) och det är svårt att hitta tider för att berätta om Digitalt först. En farhåga kan vara att det, i linje med det, kommer det vara svårt att frigöra tid för bibliotekspersonalen för kompetensutveckling.

De demografiska utmaningar som framförallt lyfts fram i lägesrapporterna är regioner med många kommuner och utmaningen med att jobba i områden med glesbygd.

I de län/regioner där det finns existerande mediesamarbeten, lyfts det fram som en framgångsfaktor för att arbeta med gemensam kompetensutveckling.

## De regionala biblioteksverksamheternas samarbete

- Nätverket för regionala biblioteksverksamheter inom Digitalt först har fysiska träffar 1-2 dagar per halvår.
- Skypemöten nyttjas för att kontinuerligt diskutera olika regionala perspektiv och erfarenheter.
- Det kommer finnas behov av både tillfälliga och mer kontinuerliga arbetsgrupper bestående av personal från de regionala biblioteksverksamheterna för att driva Digitalt först framåt. Det behöver finnas utrymme på de regionala biblioteksverksamheterna för detta.
- Innovationsspår inrättas, vilket gör det möjligt för existerande regionala nätverk att utforska MIK, digital kompetens och digitala tillämpningar utifrån deras respektive fokus.
- Att omvandla fysiska lärtillfällen till digitalt utbildningsmaterial på lärplattformen, gör det möjligt att dela upplägg med varandra samt för biblioteksmedarbetare att delta i projektet när de har möjlighet.

## Forskning och utvärdering

Den snabba digitaliseringen i samhället förändrar förutsättningarna för hur vi använder tjänster och medier. Ny kunskap behöver utvecklas, spridas och förankras inom biblioteksområdet.

Kontakter med forskningsfältet hittills:

Högskolan i Borås har lämnat in en ansökan med fokus på professionens digitala kärnkompetens:

Syftet med detta följeforskningsprojekt är att nå ökad förståelse och kunskap om svenska folkbibliotekariers förväntningar och uppfattningar, dels om yrkesgruppens digitala kompetenser idag, dels om kompetensutvecklingsinsatserna inom ramen för Digitalt först, i relation till professionens syn på folkbibliotekets roll i ett digitalt samhälle. Följeforskningens primära intresse är att dokumentera, analysera och stödja den satsning som nu görs, men vi vill samtidigt betona vikten av att som forskare anlägga ett kritiskt perspektiv på Digitalt först och därigenom bidra till att informera, utmana och sporra det fortsatta arbetet. Vi kommer att ställa forskningsfrågor som:

- Hur förhåller sig folkbibliotekarier i Sverige till uppdraget att främja digitala kompetenser hos medborgarna?
- Hur resonerar folkbibliotekarier kring vilka digitala kompetenser de själva har respektive är i behov av för att utföra sitt arbete? Varför?
- Vilka förväntningar har de deltagande folkbibliotekarierna på Digitalt först?

Dialog förs med Linköpings universitet framför allt kring det digitala ledarskapet och organisationens digitala mognad.

Dialog förs med de forskare vid Uppsala universitet som varit med vid framtagningen av självskattningstestet.

Kontakt har tagit med forskare vid Södertörns högskola som tidigare forskat kring bibliotekariers praktiska kunskap. Tänkt fokus: att följa hur de regionala biblioteksverksamheternas kan stärkas som noder för kompetens och utveckling

En forskardag planeras till början av 2019.

## Inflytandestrukturer

För att projektet ska kunna nå sina mål, behöver vi säkerställa att det finns en inflytandestruktur som ger kontinuerlig input på planering och genomförande.

Regeringsuppdraget instruerar att projektet ska genomföras efter inhämtande av synpunkter från Statens medieråd, Myndigheten för tillgängliga medier, Statens kulturråd, Sveriges Kommuner och Landsting, landsting och andra berörda aktörer. En del av de som nämns ingår i direkta samarbeten, t.ex. Statens medieråd, Myndigheten för tillgängliga medier, Myndigheten för delaktighet, Begripsam, Arbetets museum, Digidel, Internetstiftelsen. Andra myndigheter som vi haft dialog med under mobiliseringsfasen är Statens kulturråd, Sveriges kommuner och landsting, Post- och Telestyrelsen, Filminstitutet, universitet och högskolor och andra. Dialog med olika aktörer innebär både förankring och möjlighet att påverka och medverka.

De regionala biblioteksverksamheterna är avgörande i genomförandet av projektet. Regelbundna möten med Föreningen för regional biblioteksverksamhet (FRB) behövs. Den årliga regionala bibliotekskonferensen är ett bra forum för att förankra projektet brett.

Vi har diskuterat behovet av referensgrupper med folkbiblioteksrepresentanter på nationell nivå. Å ena sidan är det naturligtvis viktigt att arbeta nära folkbiblioteken, för att Digitalt först ska "träffa rätt". Å andra sidan har många regionala bibliotek egna fokusgrupper och andra nätverk som kontinuerligt ger input på projektet. Det är viktigt att de regionala biblioteken själva "äger" frågan och samtalen om Digitalt först gentemot folkbiblioteken i respektive län. Därför har vi också beslutat att i nuläget inte inrätta nationella referensgrupper, utan att istället efterlysa synpunkter och idéer

som folkbiblioteksmedarbetare för fram till de regionala biblioteken. De kontinuerliga lägesrapporterna är lämpligt forum för detta.

Eleonor Grenholm deltar i Digidels samverkansledning, med syfte att knyta samman Digidelarbetet och Digitalt först.

Digitalt först främjar folkbibliotekens deltagande i Internetdagarna 2018 genom att köpa loss ett antal biljetter som fördelas till folkbiblioteken via de regionala biblioteken. Digitalt först följer inrättandet av Digidelcenter och lyfter fram dessa som förebilder.

## **Kontakt**

Har du frågor om projektet, eller idéer som kan bidra till utvecklingen av Digitalt först med användaren i fokus, kontakta oss!

Kerstin Olsson, projektledare Digitalt först med användaren i fokus

[kerstin.olsson@kb.se](mailto:kerstin.olsson@kb.se)

070-007 31 29

Eleonor Grenholm, samordnare av de regionala biblioteksverksamheterna inom Digitalt först med användaren i fokus

[eleonor.grenholm@regionuppsala.se](mailto:eleonor.grenholm@regionuppsala.se)

070-618 66 22